

B A J A

vegyes tartalmu hetilap.

Megjelen minden vasárnap.

Előfizetési árak

Egész évre . . . 5 frt — kr.
Fél " . . . 2 frt 50 kr.
Negyed " . . . 1 frt 25 kr.
Tautóknak egy évre 3 frt — kr.

Hirdetések

a legjutányosabban számíttatnak.

Szerkesztőség

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
Szent-Antal utca 208. sz. a.
A SZERKESZTŐHÖZ.

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak Nánay Lajos könyvnyomdájába küldendők.

Népiskoláink.*

I.

Törvényhatóságunk legutóbbi közgyűlésén szövegére került *népiskoláink rendezésének ügye* és csak örömmel fejezhetjük ki a fölött, hogy a törvényhatóság tagjai a tarthatlan állapotokat kezdik beismerni, sőt annak okait is kezdik kutatni. Igaz, hogy a hiányokat nem ott keresték egyesek, ahol azok valóban léteznek, nem is azokat tették azért felelőssé, akiket tulajdonképpen terhel az *évtizedes mulasztásokért való felelősség*; — hisszük azonban, hogy a kiküldött bizottság, majd mélyebbre fog hatolni, s népiskoláink hátramaradásának tulajdonképeni okait is felfogja deríteni.

Egyike ezeknek a *rendetlen beiratkozások*. Az iskolazék még augusztus végén meghirdetett ugyan a hatóság útján, hogy minden iskolaköteles gyermek szeptember hó három első napján vagy legálább első hetében be legyen iratva, azonban 1800 tanköteles közül szeptember első hetében nem iratkozik be alig 180, a többi azután szörványosan szeptember végén, október és november hónapokban, mások ismét december, január és februárban, sőt vannak, különösen a külvárosi iskolákban, kik márczius, április sőt még május hónap is iratkoznak.

* E közérdekű ügy megvitatására szívesen nyitunk tért, fentartva részünkről annak idején a hozzájárulási jogot. Szerk.

A mult évi beiratkozások képe ez: *septemberben* iratkozott négy heti folytonos hullámszám között összesen 500, *október* hónapban négyheti időköz alatt 400, *november* hónapban 300, *decemberben* 80, *januárban* 30, *február* hónapban 40, *márczius* hónapban 80, *április* hónapban 60, *májusban* 21, összesen 1511.

Az ismétlő iskolások közül 152 inas volt beírva, s ebből átlag egy-egy hónapban szeptembertől májusig 15–20 iratkozott.

A folyó évben hasonló állapotokhoz van kiutás, mert pl. mult vasárnap a belvárosi négy tanítónál összesen 7, mond *hét* iratkozott, ma ehhez talán 10 fog jönni, ha ugyan jön, és ez így lesz folytatva egész az év végéig. A népiskolában hasonlóképpen a tavali menet fog ismétlődni, mert a mult héten pl. a szállásvárosi egyik iskolában volt 5, másikkban 8, harmadikkban 13, negyedikben 19 tanuló, s magukban a belvárosi iskolákban is mindig folyik még a beiratás.

Mi ennek szomorú következménye?! Az, hogy a tanító még azokkal sem haladhat kellő menetben és megszakítás nélkül, akik rendszeren beiratkoztak. — Majd minden héten újból és újból ismételnie kell azt, mit már előadott, hogy az új jövevények is tanuljanak valamit, s mikor már ezekkel rendben volna, ott áll előtte másik új 10–20 gyermek, s most ismét ez-k kedveért kezdje előlről. Ha úgy kitünő is a tanerő, aminőt csak valaki képzeletben óhaj, lehet-e ily vi-

szonyok között, lehet-e őt egyáltalán felelősségre vonni a taneredményért?

De az iskolazék sem felelős ezen állapotokért, mert 1) a *közigazgatási bizottság* nem tett eleget az 1876. évi XXVIII. t. cz. 6. §. 3. pontjának, mely azt mondja: „A közigazgatási bizottság intézkedik, hogy a községi előjáróság a tanköteles gyermekeket minden tanévet megelőzőleg *kéthónappal* összeírják, s ez összeírásnak egy példányát az illető iskolai hatóságnak *pontosan* beküldjék”; — 2) a törvényhatóság sem teljesítette ezen kötelemét, s most már második hónapja áll az iskola, de még talán meg sem kezdték a z iskolakötelesek összeírását; — 3) ha össze volna írva, s ha tudva volna is, kik kötelesek még iratkozni, a *törvény hatóságnak nincs olyan közege*, mely kizárólag ezzel foglalkozhatnék, s ha másképpen nem karhatalommal és büntetéssel beterenél mindjárt szeptember elején az iskolaköteles gyermekeket, hogy azután a tanítás rendszeres folyamatot vehessen.

Igazolják ezt a tízeves tapasztalatok, de igazolja az a körülmény is, hogy már e hó elején bejelentetett a hatóságnál valami 8–9 száz iskolaköteles gyermek, ki még nem lett beírva, *sőt az iskolazék kitöltötte a megintési cédulákat* is, de azért még mindig folynak, sőt a külvárosokban most vannak tulajdonképpen folyamatban a beiratkozások. És ez így lesz mindaddig, míg a városi hatóság, mint végrehajtó közeg szigo-

rubban fel nem lép s az 1868. évi 38 t. cz. 4. §-a értelmében büntetéseket nem szab az ilyenekre.

Hát azon ki segít, hogy minden iskolaköteles egyáltalán beírassék az iskolába?! A mult évi összeírás szerint volt a mult évben *1600 tanköteles* gyermek; mivel azonban 100 olyan tanköteles tényleg beiratkozott és iskolát látogatott, kinek neve az összeírásba nem lett felvéve, tényleg legalább 1800 iskolaköteles gyermek létezik. Ebből a *belvárosi* iskolába be volt írva 276, *szálláson* 375, *homokon* 49, *józsefvároson* és *istvánmegyén* 205, *kis-csányolyn* 97, *szentjánosnál* 31, az *iskolanénék* intézetében 472, összesen 1505. — Tehát egyáltalán iskolába be sem volt írva 300 tanköteles gyermek! — Ha figyelembe vesszük, hogy a beiratkozás után oly rövid idő múlva *végleg kimaradt az iskolából* az iskolanénéknél 60, a többi iskolákban 140, hogy az év végén sorozni sem lehet, vagy legfőlebb másodikrendbe kell tennie a tanítónak: akkor azok számát, kik az iskolát nem látogatják *körülbelül 500-ra tehetjük*.

Szóljak-e az ismétlőiskolakötelesekről?! A mult évi összeírás szerint van 864 helybeli *ismétlőiskolaköteles*, s ehhez járul valami 200 vidéki illetőségű inas, vagyis az ismétlőiskolakötelesek száma 1064-re tehető. Ebből jár az iskolanénék intézetében s más ily tanintézetekben a mindennapi

TÁRCZA.

PUSZTA SIKON.*

Pusztán sikon sikoltanak
A szelek,
Barna kis lány, de elhagyta
Engemet.

Hej de rövid tavasz volt a
Szerelmed,
Hej, de hamar pusztaságra
Hagyta az én lelkemet!

Sötét felhők szállnak végig
Az égen,
Sötétebb az egész világ
Énnékem.
Sötét ez a kerek világ
Miattad,
Hej, hogy szívem ilyen árván
Ilyen pusztán mért hagyta!

Rég elment a gólyamadár
Keletre;
De nem hoz az több tavaszt már
Szívemre.
Hej ez a szív olyan mint a
Törött ág,
Törött ágon, száraz ágon
Nem lakad már több virág!

Erődi Dániel.

Az állatok szellemi életéről.

(Írta: Dr. ÜREG JÁNOS.)
(Folytatás.)

Egy Texasban lakó vadász, midőn haza felé fordítá lova fejét, rendszeren ezt szokta mondani, eredj haza. Egyszer, hogy próbára legye, önmagától haza találna e: a sűrű és

* Mutatvány szerző költeményeiből.

ismeretlen erdő közepén legelészni engedte. Majd, miután össze-vissza forgott legelészések közben: a nélkül, hogy a zablát megrántotta volna, kiadta a haza indulási jelszót. A ló minden habozás nélkül megindult és sok sűrű csalit áttörése után kivitte gazdáját önmagától a tisztásra, honnét annak házat lehetne látni.

Hogy az állatot ily tájékozódása közben nem pusztán érzékei, sem egyedül az emlékezet nem vezeti, hanem magasabb, okoskodó tehetséget nyilatkoztatja, kitünik onnét, hogy nem ugyanazon uton megy vissza, a melyiken ment, hanem azt rendszeren megfordítja. Egy természetudós a kutya okoskodástól való tájékozó képességéről következőleg győződött meg. Ki vitt egy öt hónapos kutyát oly vidékre, a hol az még soha sem volt. A hápa-hupás földterületen patak folyt keresztül, melyen száraz lábbal csak egy átfektetett fatörzson lehetett által jutni. A kutya azelőtt soha sem volt vízben s később is mindig félt tőle. Hogy a kutya kénytelen legyen önmagától haza menni, gazdája megszokott tőle. Egy darabig nyomát szimatolta; de midőn gazdáját nem találta, megállt, fejét fölemelte s elindult, de nem a haza felé vezető természetes hid irányában. Egy darabig követte a gazdát, de miután elvesztette szemel elől: haza ment. Éjfél tájban ért haza a kutya egészen kifáradva s szomjasan. Midőn megézte gazdája, sem vizes, sem sáros nem volt a talpa, a mi azt mutatja, hogy nem a vizen uszott keresztül, hanem a hidat kereste föl, s arról tájékozta magát lakó helye fekvése irányára felől.

Az iramszarvasok minden jel, az útnak legkisebb nyoma nélkül, önmagukra hagyatva megtalálják utjuk célpontját, hacsak egyszer is voltak ott. Az északarkai szárvonó kutyák

is a legközelebbi emberi lakás vagy a hóba temetett kunyhó felé futnak.

Egyébiránt bármennyire halmozók a példákat, többet nem érünk el vele, mint a mi már az eddigiekből is kitünik, t. i. hogy sok ösztönszerűnek és így öntudatlan s szándékaltan cselekvésnek mondott tény valóban öntudatos, szándékos és megfontolt akarati elhatározás következménye. Az állatnak tehát mind azon lelki működésekkell kell bírnia, melyekkel az ember bír, habár alacsonyabb fokra vannak is azok nála kifejlődve. Rendelkezünk ugyan arról is elég egyenes bizonyítékkal, de mielőtt azok elsorolásába kezdenénk, nem lesz talán fölösleges meggyőgtenünk az ösztönnek ama főtebb előadott jellemzését, hogy az állandó, soha sem változó cselekvésmód.

Csattanósnak látszó példák ez állítás bizonyítására nem hiányzanak, miket szeretnek az ösztön változhatatlanságának védelmezői fel is használni. A méh, mint Schwardt mondja két évezred múlva is oly hatszögletre idomítja sejtjeit, mint Virgil idejében, ki a méh működését kellemes versekben éneklé meg. Azonban ő is kénytelen megvallani, hogy csak ott ily változhatatlan az ösztön, hol akadályokba nem ütközik, mert akadályoztatás esetén az ösztön az akadály természetéhez alkalmazkodik.

Mi más ez, mint a mit mi mondunk, hogy az ösztön sem egyéb, mint az ész, t. i. a körülményeknek a célhoz való ügyes felhasználása. A körülményeknek ily ügyes felhasználására képesek az állatok is. Így a méh lapos üveg kasba téve, nem alakíthatta oly mélyre sejtjeit, mint rendszeres körülmények között szokta. A királyné azonban ezekben bele rakta tojásait s munkások táplálták a kikelt kukacokat s bebábozásuk idejekor

beragasztották. Néhány nap múlva azonban lyuk támadt a ragasztékon s a bábok kilátszottak. Ekkor a munkások kupos fedőket készítettek föléjük, mintha gyanították volna, hogy ez által a sejteteket mélyebbekké teszik.

Továbbá, ha az ösztön a faj változhatatlan átöröklött tulajdona volna, akkor ugyanazon fajnak mindenütt ugyanazon ösztönökkel kellene bírnia. Pedig tudjuk a kakukról, hogy ez nem költi ki önmaga tojásait, hanem azokat más madarak fészkeibe csempeszi; amerikai fajrokonja ellenben az anyját tisztos nem tolja mások nyakára, hanem egész gondossággal kikölti s fölneveli az új sarjadedőket. Sőt arra is számtalan példával rendelkezünk, hogy az állat, más körülmények közé jutva, a hol eredeti ösztönét nem használhatta, azzal teljesen felhagyott s a körülményeknek megfelelő újakat vett fel. Így az európai méh azon ösztönét, hogy teli mézet gyűjt, Barbados szigetere vitetve néhány év múlva elhagyta, a midőn belátta, hogy az ott működő cukorkorodék körül folyton kellő mennyiségű élelemre tehet szert. A körülmények ügyes felhasználására mutat az is, hogy ha a méhek kész lépet akasztunk lakába, a sejt készíttéssel nem veszdők, hanem egyenesen a méz készítésére fordítja erejét. Sőt ha egyszer gyengébb szomszédjának kirablására vetemedett, felhagy a fáradságos munkával, s mintha csak ember volna, veszedelmes rabló válik belőle.

Ily rablásfélét követ el a mi házi verrebünk is, mely a fecskéknek üresen hagyott fészket szereti maga számára elfoglalni. — Eredetileg a veréb is fánfészkelő madár. — Midőn fára fészkel, csinosan készült magas fészket alkot; de ha a ház ereszében alkalmas lyukat talál, megkíméli a felesleges fáradságot s hanyagul össze-vissza hányja

iskolába 95 leány, a gymbasiumban valami 100 fű, az inas iskolába be volt írva 152, vagyis összesen 347, s így az ismétlőiskolába egyáltalán be sem iratkozott 717.

A beiratkozottaknál ismét igen-igen nagy baj a rendetlen iskolafelügyelés és a folytonos kimaradozás. Hogy valaki erről magának alapos fogalmat képezhesen, bemutatok népközlő tanítóink adatai szerint egy hónapi mulasztást. *Március hóban*, midőn még aránylag elég rendes az iskolafelügyelés, Hengli Adolf tanító úr kimutatott a múlt iskolai évben 40, Szélig F. 166, Nágel S. 268, Lissák 319, Kellner 363, Ispánovits 335, Fehérvári 875, Vida 274, Glück 1036, Csatlós 266, Ujhelyi 1202, a homoki iskola 126, az iskolánék intézete 382 órai mulasztást, vagyis egy-egy hónap 5652 órai mulasztást, ami 10 hónapon át 56,520 órai mulasztásnak felel meg. Mit igazolhat ez egyebet, mint azt, hogy az iskola belétele folytonos hullámszerűségben van, minden nap vannak hiányzók és oly új jövevények, kik a múlt heti órákat nem hallgatták, s kikkel a tanítóknak ismételnie kell ugyanazt, mit már a többieknek előadott, — ami azután gátolja ismét abban, hogy a többiekkel előrehaladjon.

Még botányosabb az ügynevezett inas-iskolások óramulasztása. Bevolt írva összesen 151, de ebből soha sem volt több egyszerre 50 — 60-nál. A múlt vasárnap meg plane 7 tanuló kellett 4 tanítónak a belvárosban megszokni. Rendszerint azok iratkoznak be, kiknek felzárkózási ideje következik, s egyik vasárnap ez a 30 — 40 van jelen, másik vasárnap a másik 30 — 40, és ez így tart örökké. Így hogy rendszeres tanításról itt egyáltalán szó sem lehet; legfeljebb oly dolgokat lehet és kell ismételnie, mikről már előbb oktatást nyertek.

Hogy ezek a dolgok így állanak, hónapról hónapra tudomására van hozva tíz év óta a hatóság, mert a mulasztások hónapról-hónapra kézbesítettek; azonban sem a hatóság, sem a tanfelügyelő közbelépése, sem a közigazgatási bizottság, (hol a tanfelügyelő úr ezeket bizonyára újra és újra szoba hozta) nem segített a bajon; *tíz év alatt* iskolamulasztásért Baján még senki nem lett

csak azt a kevés szalmát s tollat, a mire szüksége van. A kis hőlömböké nádtörzsre vagy a víz fölött függő fűzre rakja fészket. Néha azonban úgy készíti, hogy a víz fölött úszszék, a mikor a környező nádba csak lazán kötözi, hogy az áradó vagy apadó vízzel együtt fel s leszáll lassan.

A palma fecske Jamaikában közönségesen pálmákon szokott fészkelni. 1857-ben Spanish Tawmban elpusztultván azon két pálmafa, melyen ezen madarak fészkeltek, nem más kókuszpálmára költözött át az ott lakó kolónia, hanem a fészkeket verte ki a városzájban levő fészkeikből, s azóta részint azokban, részint az épület zugaiban magok által, de már sokkal hanyagabban épített fészkekben laknak.

Általában szeretnek a madarak mások által készített fészket foglalni el, hogy ekként a saját fészket rakással járó fáradságot megkíméljék. Így foglalja el az északi buvár a tengeri nyulak lyukát, miután a jogos tulajdonost birtokából elűzte.

Anglia némely vidékein, hol magas fák s tornyok nincsenek, a csóka is ily tengeri nyul lyukakban fészkel.

Csak ha ez nem sikerül neki, akkor készít maga erejéből földalatti lyukat. Sőt a kőfali fecske egyenesen kivetni fészkeiből a verebek, seregélyek, vörösbegyek tojásait vagy csupasz fiát s úgy foglalja le a maga számára. Midőn Anglia oly homokos partvidéken szaporíták el a nyulakat, mely a viharoknak nagyon is ki volt tételve, a nyulak csakhamar beláttak, hogy lyukakat kell a homok buzákból ásniuk, mert különben a futó homok eltemeti őket. S azóta ép oly barlangokat ásunk, mint a tengeri nyulak.

Ha az állat valamely általa régebben nem ismert anyagot fészket építésre jónak

büntetve, sem pedig a közigazgatási bizottság nem érvényesítette az 1876. évi XXVIII. t. cz. 7. §-ának 2. pontját, mely azt mondja: „Fegyelmi vizsgálatot indíthat . . . a községi elöljáróság bármely tagja ellen, ha az megsérti vagy hanyagul teljesíti a törvényben és szabály- vagy kormányrendeletben az iskola ügy iránt megsabott kötelességét.” Ebből azt kell következtetnünk, hogy törvényhatósági szervezetünkben egyáltalán hiányzik egy oly közeg, kinek tiszte volna az összeírást évenként eszközölni, az egyáltalán be nem iratott tanköteleseket nyilvántartani, a hanyag iskolafelügyelést meggátolni, s azok ismétlése esetén a mulasztók szüleit az 1868. évi 38. t. cz. 4. §§. értelmében pénzbírsággal is sújtani, szóval az iskolaszék jelentését tudomásul venni s azok alapján ezen bajokat orvosolni. Az iskolaszék már minden kigondolható eszközt megismerlett, ennek orvoslására külön bizottságot is küldött már ki, de az iskolaszék uroljára is nem bírván végrehajtói hatalommal, legjobb akarata s legnagyobb ügybizgalma is hajótörést szenvedett.

Ha azt akarjuk, hogy népislóink állapota javuljon, első sorban ezen kell segíteni, s ha erre akár a szervezkedési, akár az iskoláigben kiküldött négyes bizottság módot talál, annak a tanúgy, az iskolaszék és a tanítók fognak legjobban örülni.

(Vége köv)

Felhívás

Baja város összes ifjail! !

Hass, alkoss, gyarapíts
S a haza fényre dúrl.

A nemzetek legszebb törekvése: *mivelt nemzetnek lenni.*

A műveltségben látják ama titkos varázserőt, mely őket az idegen előtt tekintélyessé, nagygyá, hatalmassá, sőt boldoggá teszi: — s ezért versenyre keltek egymással a műveltségben.

A nemzetek e versenyében a dicső magyar nemzet is részt vesz, s hozzá oly sikerrel, mely — tekintve viharos múltját, a hosszú időt, amidőn a művelésre gondolni sem tudott — valóban kielégítő.

talál, habozás nélkül felhasználja azt. Így az újságilag csakugyan nem oly régi, mint az amerikai légykapó. Ez hajdan rostok, növény-szárak, s fapudvából rakta fészket. Ma pedig ha kap, legörömbösebb újságdarabokat sző ezek közé. E szokásáról ragadt rá a politicus madár melléknév. Gyakran szokatlan eledeleket is megkedvel az állat, ha valamely véletlen folytán megízlelte. A kajdácsoknak egyik újszealandi faja, a nestor, mely azelőtt virágokkal, bogyókkal vagy legelőbb rovarokkal élt, a települők húsos hordónál nyalagodva annyira megkedvelte a húseledet, hogy később élő juhok húsát vágdaltá ki. Sőt néha egyesült erővel egész sereg csap le egyes juhra s halálra kergeti, hogy kényelmesebben felfalatozhassa. Egy hollópar egyike apróbb madarak fészkeinek kirablására kapott rá, míg a másik e garázdaalkodástól tartózkodott. Szízen élő szarvasmarhák legelő hiányában halhoz szoktak. Norvégiában a főtt halfejeket a tehennel etetik meg. Ennélfogva ugyancsak ügyeljenek ám a lakosok, mert barmaik szárogatni kiaggatott halakat, ha szeret tehetik, ellakmarozzák. Van meg arra is példa, hogy a ló a galambfőkékat a galambducból kiszedegetve megette.

Midőn ezek szerint azt látjuk, hogy az állatoknak tartott ösztön a körülmények szerint változik; midőn a munkásságra teremt állat ha szeret teheti tétlen, tünyságra adja magát; midőn kenyelmből idegen vagyont sajátját el, sőt el tudja hárítani maga elől az utjába gördülő azon akadályokat, melyeket előre nem lehetett látni, de őt csejja kivételében meggátolják; midőn látjuk, hogy gondolataikat, csejjaikat, szándékaikat egymással még beszéd által is közölni tudják; valójában kérdehetjük, vak ösztöne

De e küzdelem nem ideig tartó, örökké fog az tartani. Ha tehát a győzelem pálmájának egy ágát, — mely már a küzdelemben jut az arra érdemes feleknek, — a magyar nemzet számára akarjuk megszerezni, minden erőnkkel oda kell hatnunk, hogy akkor, amidőn öregjeink kidőlnek a küzdők sorából, mi lépünk helyeikbe, s ifjú erőnk teljéből ne csak pótoljuk leendő elődeinket, hanem azok tevékenységét a mi tetteink nagyban felülmuljuk.

A versenyre tehát készülnünk kell s készülnünk lehet még pedig úgy, az által: *ha egyesülünk.*

Egyesülve elérhetjük azt, amit különváltva meg se közelíthetünk. Ezért virágoznak is már hazánkban, a szélelőzsa minden irányában ifjúsági-egyletek.

Csejja ez egyleteknek az *ifjaki művelése*; s ezt egyedül a társas együttélés, a hasznos olvasások, a kellemesen mulattató társalgások s egyéb nemes szórakozások által érik el.

Baja város e tekintetben mindezt ideig hatamaradt a nagyobb magyar városok között.

Es véltés hiba; ezt helyre kell hozni, s helyre is lesz hozva, ha csak nem lép fel a közöny.

A „Baja” című helyi lapban megpendített az eszme egy „**Általános ifjúsági-egylet**” alakítására nézve. Az eszme rokonszenves fogadtatásra talált sokaknál s nevezett lapban erre élénk eszmecsere fejlődött ki. Nemsokára a sajtó útján folyó értekezéseket egy szűkebbkörű társaság tanácskozmánya követte, mely azután egyhangy kimondotta ily egylet alakításának elodázhatatlanságát, s az alakításra egy bizottságot alakított.

E bizottság — áthatva egész valójában a fentiek nagy horderejétől s kötelmeinek megfelelőleg — felhívja ezuttal **Baja város összes ifjait vallás-, rang- és rendre való tekintet nélkül**, hogy — sorakozva ama zászló alá: melyre a többek között e kettő is van írva: „*egyenlőség és testvériség*” — legyenek tagjai a „*Bajai általános ifjúsági-egyletnek*”, — mely az általános műveltség elősegítését tűzte ki főcélul.

van-e voltaképen az állatnak, vagy csakugyan éssz kell nála is föltételeznünk?

Kétséget sem szenved, hogy az állatnak is van esze, hogy az is gondolkozik. Csak hogy az állati gondolkodást nem kell az emberi gondolkodás mértékével mérnünk. — Oly magas, elvont fogalmak képezésére nem képes ugyan az állat mint az ember; de hogy egyes érzéleteit, valami egészé vonja össze, a dolgok közt levő hasonlóságot s különbséget, az oki egymásután felismeri, helylyel, idővel tisztában van, sőt még némi számfogalmi is vannak; hogy cselekvését a tett tapasztalatok után, változtatja: erre számtalan példát idézhetünk. Mind e tehetések alapja az emlékezet, mely az állatnál magas fokra van kifejlődve. Ugyanis arra, hogy hasonló esetek bekövetkezését várhassa az állat, okvetlen megkivántatik az, hogy előbbeni állapotaira emlékezzék. Csak ha mult s emlékezetében megőrzött tapasztalatait a jelen benyomással össze hasonlítja: akkor következtethet a jövődre. Nemcsak a megégett gyermek fel a tűztől, hanem a megvert kutya is fel a felemelt bottól.

Már hazi állatainknál látjuk, hogy a családhoz tartozókat az idegenektől megkülönböztetik. A kutya bevesen megtámadja a házba tolokódó koldust és idegent. — Sőt hogy még a kevesebb szembevető hasonlóságot is felismeri, mutatja egy pupagáj példája. Azon házban, melyben élt, volt egy Kókkó nevű fehér pudli kutya is. Később mindenféle színű s nagyságu kutyát ez a madár Kókkónak nevezett.

Egyébiránt nemcsak a magasabb rangú, hanem az állati élet lépcsőjének legalján levőknel is találunk az emlékezet, megkülönböztetés és következtetés nyomaira. Így a méhek tavasszal is nagy csapatban fölkeres-

S élteti a bizottságot az édes remény, hogy igyekezete — amidőn az oly magasztos, nem foga közöny által meghűsítatni, sőt a pártolás és támogatás biztos reményében **alakuló közgyűlés** napjau **f. évi október hó 28-ik napját** (esti 7 1/2 órakor) s helyéül a „*Nemzeti Szállóda*” nagytermét már ki is tűzte.

Felkéri tehát az érdekelteket, hogy erkölcsi kötelességüknek tekintés az *alakulógyűlésen* megjelenni, s az alakult egylet tagjai közé lépni.

Buzduljanak, buzdultsanak! — erre szükség van.

Ne hagyják azt, hogy egyedül Baja városa legyen az, melynek ifjúsága nem képes egyesülni s szebb hivatásának megfelelni csak azért, mert vallás-, rang- és rend tekintetében választfal különzi el. Czáfolják meg e balfeltevéseket, döntsék le a létező választfalat s legyenek tagjai az *általános ifjúsági egyletnek*.

Az egylet szervezésének tervezete az alakuló gyűlésen lesz bemutatva.

Tagokká lenni kívánók szíveskedjenek neveiket a Felhívás kézbesítőjénél lévő íven, vagy az alulírtak ívein feljegyezni. Gyűjtőíveket tartanak még: *Mildschütz Mátyás, Krämer Rezső és Manóvil József* urak.

Amidőn felhívásunkat a helybeli ifjúságnak újlag b. figyelmébe és pártfogásába ajánljuk, kezeibe tesszük le az „*Általános ifjúsági-egylet*” jövőnd sorsát s vele Baja város ifjúságának hírnevét s tekintélyét. — **Maradván honfűi üdvözlettel**

Baján, 1881. október hóban

az ideiglenes választmány nevében:

Dreiszigler Kálmán,
idegl. elnök.

Streit Gyula,
idegl. alelnök.

Krishaber Sándor,
idegl. jegyző.

— **A t. előfizetők tisztelettel** felkérnek az előfizetés megújítására és a netáni díj hátralékok megelőbbi szives beküldésére.

ték azon ablakot, hol az elmúlt ősszel egy tányér mézen lakmároztak, habár akkor nem volt is oda méz téve. A fal darázs, ha lyukát távolléte alatt betapasztjuk, visszatértek nem megy be másik lyukba, hanem addig keresgél, míg az óvét föl nem leli, akkor a tömést belőle eltávolítja.

A költöző madarak évenként megjelennek azon ablakoknál, a hol etették őket. A ló megismeri lovagját, a helyet hol jól vagy rosszul ment dolga, az egyént, ki bántalmazta. Egykor egy kovácslegényt láttam, kinek fél arcán borzasztó sebhely nyomai látszottak. Gazdájától kérdém, mi lehetett a fiatal embert. Attól hallám, hogy egy ízben igrmatlanul elverte azt a lovat, a melyket patkolnia kellett. A legény tetteről már rég elfeledkezett, mikor a ló boszut állott érte. Másik patkolási alkalommal azon igrmatlan harapással fizette vissza a rossz bánásmódot, melynek magyát a szivtelen durva holtig viselheté.

Társas állatok eszebbek, mint a magánosan élők. Különösen feltűnő ez az oly kicsi állatoknál, mint a hangya és méh. Büchner egyébiránt a hangya és méh feltűnő eszeségét onnét magyarázza, hogy testéhez képest aránylag sokkal nagyobb ideg, főleg pedig agyrendszer van, mint egyéb állatoknak. E tény azt mutatná, hogy ama szabály alól nincs kivétel, hogy az állatok esze idegrendszerük nagyságával s finomságával arányosan növekedik. Nem hiába mondja már a biblia is: *eredj a hangyához, ó te rest, nézd meg az ő utait és tanulj!* Valójában e bámulatos állatkától sok mindenfélét tanulhatnánk.

Az a hangyaboly, melyet kívülről idom-talan tömegnek látunk, beltről a legrendesebb folyosókra, s kamrákra van osztva,

Szinészetünk.

Hatóságunk mindig mostoha gyermekként gondoskodott szinészetünkről. Míg más városokban e téren kezdeményező a hatóság, addig nálunk, mint minden, társadalmi életünk van utalva.

Szinészetünk érdekében az állandó színház eszméje fel-fel tűnik, mint bolygó tűz, hogy ismét eltűnjék. — Nem is létesíthető addig ezen eszme, míg a hatóság nem veszi fel programjába, mert egyesek jó akaratát, áldozatkészségét, a hatóság közönyös magatartásával szemben, gyakorlati kivitelre, valjuk meg ösztön, — gyenge.

De ha már kisebb városok, szorultabb anyagi viszonyok dacára, e tekintetben elcsúsznyaltak Baját, még nagy baj nem lenne, csak legalább ideiglenesen bírnák oly teremmel, mely a hiány nemileg pótolná.

Ha mi bajaiak megyünk a színházba, s látjuk a rozzant karzatot, melyet az ácsok bárdja által nagyjából lefaragott gerenda ériz, nehogy a t. cz. publicum fejére szakadjon, ha szemünk a mennyezetre vagy oldal falakra tévedez, ijedten kapjuk vissza, vagy lesütjük szemünket, elfordítjuk piruló arcainkat, s ha a díszes ülőhelyekre kívánunk telepedni, ismét aggódó érzet fogja el kislétket, a takarékoság szelleme sugja „vi gyázz, tönkre tesszél ruhádat”. Ha idegen vendégeink vannak, önfeloldozásba kerül a színház látogatása, mert a szegénység nem szégyen, de a tisztatlanság már nem szégyen.

Vártuk mindig, hogy az évad megnyitáig legalább e pajta szerű helyiség tiszta helyzetbe hozatik, no de csak várja, várja, várjátok...

Szinészeink jő helyen kezdték meg működésüket, sokat várnak tőlük, a külsin hiányát is az ő művészetüknek kell ellensúlyozni, feleltetni.

A jóakaratot, a törekvést már észleltük, szabad tehát hinnünk, hogy a társulat és igazgatója beváltják ígértüket.

Az előadások ugyan még kívánni valót hagynak, de hisz a társulati tagoknak is meg kell szokni az ösműködést, különösen törekedni arra, hogy a szerepeket jól tudják, ez által figyelmeztet a kudarca a művészi kivitelre marad len, s nem kell a publikumnak a sügöt először, a színeszt másodszer hallgatni.

„Járvány”-ban például Rónai Karola, Harai, Bánvainé, Miklósi, Sziklai feloldták melegen a közönséget, míg Kúno (Fabián) Alfréd (Heg-dús)-tól többet is lehet várni, mint ezt már a „Piroska és Boriskó”-ban bebizonyította tapasztalata a dár szerepében.

„Szép Gaálhád”-ban Reiner Anónia hangját a meghő és tette fátyolozta, amiórt így is méltányoltuk én-két, játékat, de Gany-med nem figyelt, pedig Kun gyakrabban

intette karnagyi páczácskájával. Hunfi éneke is tetszésre részesült.

Általán az eddigi előadások megnyugtatók a társulatra ép úgy mint a közönségre, s majd ha összehozzuk, bizalmasabban cseréljük ki gondolatainkat.

Különfélék.

*) **Trefort Ágoston** kultuszminiszter úr ő nagyméltósága a „B-a” hallomása szerint — Szász Károly miniszteri tanácsos és Hausmann Alajos ügyvetemli tanár kíséretében a napokban Zomborba érkeztek.

◎ **Személyi hír.** Jankovich Aurel főispán ur ő méltósága e napokban hivatalos ügyben Budapestre utazik, a hol e hó 28-ig fog tartózkodni.

— **Jótékonyk.** Ó Felsége a király özy. Mayer Mihályné szül. Bandl Anna bajai 82 éves agg nőnek, — magánpénztárából 50 forintot mellőztetett legkegyelmesebben adományozni.

◎ **Hymen.** Szondi Máttyás a bajai kir. járásbírósg jeles albirója i. hó 25-én vezeti oltarhoz Juray Mathild kisasszonyt. — K e r e k e s B é l a városi tisztviselő ugyanakkor Szauder Lujza k. a. t.

✚ **Az orsz. vörös kereszt** egyet. bajai II-ik főlkja által kibocsátott aláírási ívek tartói felkeretnek, miszerint az iveteket ns. Berényi Dániel apát urnak mi hamarabb átadni sziveskedjenek, egyuttal megemlítjük, hogy az egyet i. hó 30-an rendkívüli közgyűlést tart.

□ **Figyelmeztetjük** a bajai nemzeti kaszinó t. tagjait, hogy a kaszinó estélyek elseje ma este 7 órakor veszi kezdetét a kaszinó helyiségekben.

◎ **Baja város törvényhatósága** új szervezetét célzó szabályzatot illetőleg a tanácskozáskor sérúeny folytak, úgy hogy bizton reméljük, mikép kiküldött bizottság feladatának rövid idő alatt meg fog felelni.

— **Az igazoló választmány** e héten fogja működését megkezdeni, a szokások és a törvény által előírt hirdetmény már kibocsátott. E választmány fogja a jövő évi virilis bizottsági tagok névjegyzékét megállapítani. Figyelmeztetjük mindazokat, kik az 1870. évi 43. t. cz. 23. §-ának kedvezményét igénybe venni óhajtják, kéresek a választmány előtt szóval vagy írásban jelentkezni.

✚ **Javasasszony** állt e napokban a bajai kir. járásbírósg t. nyitó osztálya előtt L. A. ne sz. meyében, a ki azzal vadoltatott, hogy O. K. hajadonnak, kihez id-á ja hátien lett, — egy folyadekka teit úvegeset adott át rettenet-s drága áron, melynek rendelte-

tése lett volna a folyadekót a hütlennek beadni, mire az imádójához visszatért volna. — Természetes az alkörmössel megfestett czukros viz a hütlén jégkéccsel bevont szívét nem olvastá fel, s a csalhatatlan szer készítőjét cserben hagyta, a kit a rászédett hajadon most csalással vádol. Vádlott nő különben kártyavetési, jövendőmondásai és kuruzslásairól általán ismert egyéniség, — és segélyét lájadalom — a „művelt osztálybeliek” közül is sokan igénybe vették.

** **Honvéd ellenőrzési szemle.** Baja városában és annak külterületén tartózkodó itthelyi és idegen csapatbeli honvéd legénység részére az ellenőrzési szemle folyó évi n. vember hó 3-án reggeli 8 órakor a város-háza nagyerében fog megtartani. Miről az illetők azzal értesítettek: miszerint meg nem jelenésük esetén, utószemlére annak idején Szabadkán kötelezettek megjelenni. Megjegyeztetik még, miként a nagyméltóság m. kir. honvédelmi miniszteriumnak 1880. évi márcus hó 22-én 10420.VII. szám alatt kelt rendelete alapján, akár a hadsereg tartalékából áthelyezett, akár pedig a honvédséghez közvetlen besorozott legénység, hadkötelezettségük utolsó évében (1869-dik évfolyambeliek) az ellenőrzési szemlére megjelenni nem tartoznak.

✚ **A bácsbódoghalmegyei** terménykiállítás bezáró ünnepélye múlt kedden történt meg. A kiállítás sikere felülmulta sok tekintetben a várakozást s egyuttal meggyőzött arról, hogy az östermeles sikeres tevértézésének egyik hathatos emeltyűjé képezik az ily időnkénti kerületi vagy megyei kiállítások, — hol a kiállító szűkebb körben mozog ugyan, de saját megyebeli részéről jó akarattal találkozza olyanok is vállalkoznak kiállításra, kik különben ezt nem tennék. A kiállítás bezárása után „magnus áldomás” illő mennyiségű toasztokkal tartottat.

✚ **Uj zeneművek.** Táborosky és Parsch zeneműkereskedésében Budapesten megjelent: „Zengő bokor” 1. Selymes Panna 2. Learatni. (Már az aztán velem.) 3 Gyászba borult. 4. Hét utca van a falunkban. 5. A bíróval. 6. A rózsának tövise van. Énekhangra zongora kísérettel (vagy zongorára külön) szerző: Szentimay Elemér. Ára 1 forint.

✚ **A magyarországi gyarmatárú kereskedők** folyó évi november hó 5. és 6-án Budapesten értekezletet tartanak, melynek célja: szellemi és anyagi érdekeik tekintetéből egy szövözetet létesítése. Ajánljuk az illető kereskedők figyelmébe!

Nyílt tér.*

2212
feny. 1881.

A bajai kir. járásbírósg, mint büntető bíróság Mrakovics Ferencné ellen, Aranyos Sándorné feljelentése folytán becsületsértés vétsége miatt folyamatba tett, s a mai (alóirt) napon megtartott nyilvános tárgyaláson befejezett fenytő ügyben, következőleg

Ítélt:

Ő Felsége a király nevében!

Mrakovics Ferencné 30 éves bajai lakós bocsorosné az 1878. évi V-ik törvénycikk 261-dik §-ába ütköző becsületsértés vétségekben vétésnek kimondatik, és ezért ezen kir. járásbírósgnál a hivatolt b. t. k. 27. §-ában megjelölt czelokra lefizetendő ötven (50) forint pénzbüntetésre ítéltetik és köteleztetik sértett részére 2 írt eljárás költséget 15 nap alatt vajtás terhe mellett lefizetni. Az 50 írt pénzbüntetés behajthatlanság esetére vádlott által saját költségen eltöltendő öt napi fogházbüntetésre változtatik át. Elíteltnek költsége ezen ítéletnek a „Baja” című helybeli lapban közzététele elrendeltetik.

Í n d o k o k :

Vádlott tagadása ellenében Ignác Péter és Aranyos János egyutt jelen volt érdektelen tanúnak esküvel megerősített egyezv. vallomása által beigazoltatott, hogy vádlott feljelentet a parczon nyilvánosan „lafanczos bídös szajhanak” nevezte, és ez által az 1878. évi V. tez. 261. §-ában tiltott becsületsértés vétséget követte el.

A vádlott által hivatkozott s kihalgatott Carevics Mihály tanúnak azon nemleges bizonyítást kepező előadása, hogy ő a sértő szavakat nem hallotta, előbb nevezett két tanú vallomását meg nem gyöngíti, — annyival kevesebb, mert ezen tanu később jött a sértés helyére, mint a másik kettő.

Ezeknél fogva vádlottat a becsületsértés vétségekben vétésnek kimondani, és mint-hogy a hivatolt b. t. k. 275. §-ában írt vizonsértés nem forog fenn, öt ezen ítélet szerint büntetni kellett.

A büntetés mennyiségének kiszabásánál súlyosított körülményül vétett, hogy vádlott

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerk.

hasonló minőségű vétségért már büntetve volt.

A pénzbüntetés behajthatlanság esetére a b. t. k. 53. §-a szerint változtatott át öt napi fogházbüntetésre.

Az esetleg eltöltendő fogházbüntetésnek saját élelmezés mellett elszendvése a b. t. k. 41. §-a, és a 2106/1880. számú ig. min. rendelet 36. §-ának 2-ik pontja értelmében engedtetett meg.

Az eljárás költségeiben megítélése a 2265/1880. számú ig. min. rendelet 107. §-ában találja indokát.

Ezen ítéletnek jogerőre emelkedés után az elítelt költségére leendő közzététele panaszos kérelme folytán a b. t. k. 277. §-a értelmében rendeltetett el.

Kelt a bajai kir. járásbírósgnál 1881. májushó 27-ik napján.

Buday János,
kir. albró.

Ezen ítélet indekaival egyutt panaszos és vádlottnak kihirdettvén, azok — a felelbezes íránti kitanítás után — ebben megnyugtadt; minél fogva ezen ítélet közzététel végett a „Baja” című lap kiadóhivatalának megküldetik.

K. m. f.

Buday,
kir. albró.
Dsinitz,
jkönyv-vezető.

Szerkesztői válasz.

A „Szerkesztő.” Igaz van, de mert épen mindenki tudja, nem kell újra felidézni a multakat. Meg lehet győződve, hogy a mint elítelti mindenki azon íránt, melyet ön ostorozni akar, ép úgy nem lenne javunkra, ha azon hibába esnénk. Ismeri ön különben is véleményemet. A kézirát visszavetít.

E. D. Kikinda. Kívánságának készséggel tesszük eleget Údvözlötem.

K. A kétély Jövőre sorra kerül.

Az első c. s. kir.
DUNA GÖZHAJÓZÁSI TÁRSULAT
Pósta- és személyszállító hajóinak
MENETRENDEJE.
Pósthajómének:
Bajáról Budapestre: naponként szerda és szombat kivételével reg. 5 órakor.
Bajáról Galacra: kedden és szombaton délután 2 óra 50 perc
Személyszállítóhajómének:
Bajáról Budapestre: naponként d. u. 4 óra 25 p.
Bajáról Mohácsra: naponként d. u. 6 óra

Üzleti tudósítás.

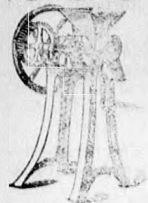
Baja, 1881. oct. 22-én.

Buja	11.65
Bab.	9.50
Zab.	7.—
Árpa.	7.—
Rözs.	8.60
Köles.	5.50
Kukoricza.	6.60
Az árak 100 kilogr. után.	

Felelős szerkesztő: Cserba Ferenc. Főmunkatárs: Devich László.

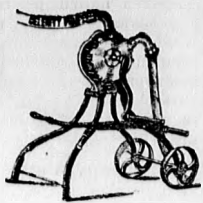
HIRDETÉSEK.

Mellékkereset!
Keresett házi-csickek elárúsítására minden vidéken magas jutalék mellett ügnyökök kerestetnek.
Ajánlatok **Z. 596** jegy alatt **Eisler Henrik** hirdetési irodájának **H a m b u r g b a** címzendeők.

REISMAN és MÜHLBERG

Budapest.

EXCELSIOR-MALOM (Schmeja Ed. szab.) 1877 óta minden kiállításon díjaztatott.

Legtökéletesebb daráló- és őrlő-malom, mindennemű termény aprózására, darálásra és őrlésére, a leglágabbakhoz úgy mint a legkeményebbekhez. *Csekély erőszükséglettel nagy munkaképesség, nagy állandóság mellett egyszerű kezelés.*

BORSZIVATYUK (Celeny szivattyuk) percenként 170 liter munkaképes séggel.

BORSAJTÖK (System Mabile).

Amerikai szecskavágók.

TRIEUROK (szabadalm. gyártmány).

MANOMETER és kazánfelszerelések.

BOR- és SOR-SZIVATYUK (törés és benső összeforrás ellen jótállás).

I. minőségű színbőr gepszija (zsirozatlan)

Varró- és kötő-szija.

Széna- és trágya-velők (valódi amerikai)

ÖNOLAJOZÓ (szabadalm. szilárdított üvegből).

VIHARLAMPÁK (tűzmentes).

REFLEKTOROK (nagy tüzelőszert megtakarítás).

Valódi amerikai vasárak.

MŰSZAKI GUMMI-CZIKKEK.

REISMAN és MÜHLBERG

GÉPEK és MŰSZAKICZIKKEK RAKTÁRA és IRODÁJA
Budapest, VI. Sugárut 22/24. sz.

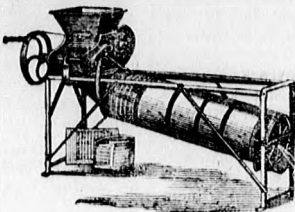
Minden kiállításon az első érdem éremmel kitüntetve.

➔ **EZÜSTÉREM PÁRIS 1878.** ➔

ADA

MAJ. 1. 1881.

ARANY ÉREM.

Zala-Egerszeg

MAJ. 2. 1881.

Első díj.

BROGLE J. és MÜLLER

gép- és rosta-leméz gyára **BUDAPESTEN**

a Margit-hid közelében, készít

Trieuróket változó szitával (konkoly választó)
6 különféle nagyságban.

Trieur hengereket malmok számára.

Koptatókat,

Szelelő rostákat,

Szitákat és rostákat cséplőgépek számára.

Gyári raktár

Drescher Gyula

urnál **BAJÁN.**

Legujabb gyógyjelentés

a megrongált egészségnek a **HOFF-féle malatakészítmények** általi javulásáról.

Meleg köszönő szavakkal eseteli e cs. kir. káplár azon hatást, melyet a valódi Hoff János-féle készítményekkel elért. — Beszéli nyilatkozata :

Mélyen tisztelt uram!

Trebinje, 1881. július 27.

Köszönetet kell mondanom Istennek s önnek, mélyen tisztelt uram, miután az ön malatakészítménye — melyet barátom küldött — segített s régi erőmet teljesen visszaadta.

Hosszu, tartós gyaloglás által egészségem annyira tönkre jutott, hogy magam már-már végkép elveszettnek hittem, — mégis az ön malata-bonbonja és malata-csokoládéja által rövid használat után, daczára az itt uralkodó egészségtelen égálnak és folytonosan nehéz szolgálatomnak, gyorsan megjavult.

E szert minden egyes táborban időző katonának ajánlhatom.

Mély tisztelettel

Rucziczka Ferencz Gyula,

káplár a cs. kir. 3. sz. szekerész-czrednél, 19. hegyi-szekerész-század Trebinjében, Herzegovina.

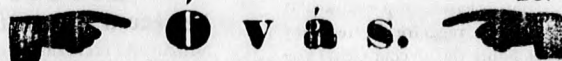
Hoff János urnak, cs. kir. udvari szállító, a cs. kir. feltalálója és egyedüli gyártója a Hoff J. féle malata különlegességeknek, udvari szállítója a legtöbb európai fejedelemnek Bécsben. Gyár: Grabenhof, Bräunerstrasse 2, iroda és gyári raktár I. Graben, Bräunerstrasse 8.

Hivatalos gyógyjelentés

a helybeli helyőrségi-kórházban használatba jött **HOFF-féle malata kivonat-egészségsör** és malatabonbonról, melyek a gyógyulás elősegítőjének bizonyultak, nevezetesen a malata kivonat idült mellbajoknál, a malata-csokoládé pedig gyenge emésztésnél és nehéz betegségeknek üdítő és igen kedvelt gyógytápszernek.

Bécs, 1878. december 31.

Dr. Loeff, főtörzsorvos. Dr. Porias, törzsorvos.

Minden malata készítmény a feltaláló és első készítő Hoff János ovalalaku mellképét s annak aláírását viseli. Hol a valódiság e jele hiányzik, mint hamisított visszautasítandó.

MAGYARORSZÁGI FIÓK-RAKTÁR BUDAPEST, ZSIBÁRUS-UTCZA 7. sz.

2 frton alul mi sem küldetik.

Főraktár: Michits István — eladási hely: Herzfeld Jakab és Herzfeld Henrik és Fia urnaknál.

5042. 80.
kig. közgy. ex 1881. 57.

Pályázati hirdetés.

BAJA város törvényhatósága által közhírre tétetik, hogy a városnál megüresedett **műker-tészi** állásra pályázat nyitattik. A kertész fizetése évi 240 frtban és a tiszta jövedelem 70%-ában állapítatik meg, melyhez ezen felül ingyen lakás és az üres kerti föld használata járul. — Pályázni kívánók felhivatnak, hogy kellőleg felszerelt telyamodványaikat f. évi november hó 10-ik napjáig méltóságos Jankovich Aurel főispán urhoz ezimezve nyujtsák be.

Baján 1881. évi october hó 13-án tart. közgyűlésből.

Dr. HAUSER MÓR, polgármester.

Dr. Lengiel nyir-balzsama.

Már maga a növény-folyadék, mely furás után a nyirfából folyik, emberemlékezet óta a legkitünőbb szépitő szernek ismertetik; de csodálatos hatást nyer azáltal. ha az a feltaláló előírása után vegyészti uton balzsammá készítettik.

Ha e balzsammal este az arczat vagy bőrt megkenjük, már a következő reggelre alig látható hártya-pikelyek hagyják azt el, miáltal a bőr fehér és gyengéd lesz.

Ezen balzsam elsimitja az arczon a ránczokat és himlő helyeket, és ifjú színt kölcsönöz; általa a bőr fehér, gyengéd és fris lesz, valamint eltávolít minden szeplőt, májfoltot, anyajegyet, orrverességet, bőrtakát és mindennemű tisztátalanságot a bőrön. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.

Magyarországi főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél **Budapesten, király-utca.**

Raktár: **Pozsonyban: Pisztory Félix. Temesvárott: Tarozay István, Zágrábban: Mitlbach Zsigmond** gyógyszerészeknél.